

Vastaus valtuustoaloitteeseen koskien hoivasängyn tarjoamista kotisaattohoidon tilanteissa

Aluevaltuusto 21.04.2026 § 17

Selostus

Valtuuston kokouksessa 21.4.2026 on jätetty valtuustoaloite kotisaattohoidon tilanteissa hoivasängyn tarjoaminen.

Aloitteen on allekirjoittanut Satu Taiveaho, Mia Heinonen, Ranjith Kumar Prabhakaran, Silja Nurmi, Timo Viitanen, Terhi Lehtonen, Kylli Kylliäinen, Minna Lax, Pirjo Alijärvi, Emmi Lintonen, Helena Lehtonen, Mika Walkamo, Mari Pinomäki, Sari Järvinen, Päivi Kankaanmäki, Lotta Saarenmaa, Johanna Wiisak, Jessica Sonko, Antti Ahonen, Pasi Niemi, Juhani Lehto, Satu Viksten, Tarja Kirkkola-Helenius, Minna Belik ja Marko Mustiala.

Valtuustoaloite:

”Kotisaattohoito on monen asiakkaan oma toive ja inhimillinen vaihtoehto. Onkin hienoa, että kotisairaala tekee hyvää ja inhimillistä työtä tämän mahdollistamiseksi. Kotisaattohoito on usein myös yhteiskunnalle edullinen vaihtoehto.

Kotisaattohoitotilanteissa asiakkaan hoitaminen edellyttää usein hoivasängyn käyttöä. Asiakkaan pesu ja hoito elämän loppuvaiheessa on hankalaa, ellei täysin mahdotonta tavanomaiseen sänkyyn. Lisäksi asiakkaan vointia helpottaa merkittävästi esim. pään ja ylävartalon noston mahdollisuus liman kertyessä hengitysteihin. Myös mahdollisuus jaksessaan nähdä ympärilleen ihmisiä ja maisemia onnistuu näin.

Oma Hämeen apuvälinelainaamo tarjoaa vain lääkinnällisen kuntoutuksen tilanteissa hoivasänkyjä/sairaalasänkyjä. Näitä ei saa hoivatilanteissa, kuten saattohoitotilanteissa tai kotihoidon asiakkaan ergonomisemman hoidon takaamiseksi. Tämä on puute, joka tulee korjata.

Hoivasängyt ja sairaalasängyt ovat valtavan kalliita hankintoja yksittäiselle henkilölle. Näiden hankkiminen omaan käyttöön ei elämän loppuvaiheessa ole myöskään järkevää silloinkaan, kun siihen olisi taloudellinen mahdollisuus, koska käyttöaika on usein kovin lyhyt.

Eri hyvinvointialueilla tilanne on ratkaistu eri tavoin. Oma Hämeen viranhaltijalta saadun tiedon mukaan, joillakin hyvinvointialueilla apuvälinelainaamo myöntää hoivasänkyjä myös saattohoito- ja vastaavissa tilanteisiin. Keski-uudenmaan alueella kotisairaalaalla on sopimus laitevalmistaja Loijerin kanssa sänkyjen vuokraamiseksi asiakkaille.

Hauholla sijaitsevalle Mokialle luovutetaan lääkinnälliset laitteet, joita ei enää tarvita omassa käytössä Oma Hämeessä. Mokian halleissa on paljon käyttökelpoisia ja ehjiä sänkyjä, jotka makaavat halleissa käyttämättöminä ja osa lähetetään kehitysmaihin tai kriisialueille. On selvítettävä, olisiko näistä tähän aloitteessa esitettyyn tarpeeseen vastaamaan.

On selvittävä, voidaanko Oma Hämeen sänkyjä hankittaessa näiden käyttöpaikaksi laajentaa kotisairaala ja kotihoito, jotta sänkyjä voisi käyttää myös näihin palveluihin sen sijaan, että sängyistä luovutaan, mikäli ne ovat edelleen turvallisia ja käyttökuntoisia. Olisiko näiden sänkyjen vuokraamisen hoitaminen ja kuljetus mahdollista toteuttaa jonkun yhteistyökumppanin kautta, mikäli siihen ei Oma Hämeellä ole mahdollisuutta? Tai onko mahdollista sopia hyvä laatuisten sänkyjen vuokrauksesta jonkun ulkopuolisen firman kanssa, kuten Keski-Uudellamaalla on tehty. Tällöin tulee varmistaa, ettei asiakkaan kustannukset tule tässä kohtuuttomiksi.

Kotisaattohoitotilanteissa ja vastaavissa muissa tilanteissa tulee mahdollistaa myös hoivasängyn saaminen asiakkaan avuksi. Kotihoidossa on myös toimintakyvyltään yhä heikkokuntoisempia, joten myös kotihoivassa tarve hoivasängyille on ilmeinen. Kyse on myös henkilöstön ergonomiasta sekä läheisten avun mahdollistamisesta.

Me allekirjoittaneet esitämme, että Oma Häme selvittää eri hyvinvointialueiden käytännöt tässä asiassa ja valmistelee hoivasänkyjen varmistamisen saattohoitovaiheessa oleville sekä muuten vastaavassa hoivatilanteessa oleville.

Forssassa 21.4.2026”

Toimivallan peruste

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hallintosääntö 132 §

Puheenjohtajan päätösesitys

Aluevaltuusto päättää merkitä tiedoksi kokouksessa jätetyn valtuustoaloitteen ja lähettää sen aluehallitukselle valmisteltavaksi.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta

Aluehallitus 11.05.2026 § 199

Valmistelija

hallintojohtaja Katja Tommiska, puh. 040 821 2396,
katja.tommiska@omahame.fi

Selostus

Aluevaltuuston kokouksessa 21.4.2026 on jätetty valtuustoaloite koskien hoivasängyn tarjoamista kotisaattohoidon tilanteissa. (JS)

Toimivallan peruste

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hallintosääntö 132 §

Hyvinvointialuejohtajan päätösesitys

Aluehallitus päättää merkitä valtuustoaloitteen tiedoksi ja lähettää sen terveydenhuollon toimialalle valmisteltavaksi.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösesityksen.

Täytäntöönpano

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta

Terveiden ja toimintakyvyn edistämisen lautakunta 22.09.2026 § 68

Valmistelija

osastopalvelujen tulosaluejohtaja Terhi Mäntymaa, puh. 040 330 5563, terhi.mantymaa(at)omahame.fi, osastopalvelujen palvelupäällikkö Sari Valaja-Jokinen, puh. 040 6608 728, sari.valaja-jokinen(at)omahame.fi, apuvälinekeskuksen palvelupäällikkö Nikander Sirkku, sirkku.nikander(at)omahame.fi, kuntoutuspalvelujen tulosaluejohtaja Kröger Virpi, puh. 050 591 7034, virpi.kroger(at)omahame.fi

Selostus

Aluevaltuuston kokouksessa 21.4.2026 § 17 on jätetty valtuustoaloite kotisaattohoidon tilanteissa hoivasängyn tarjoamisesta.

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Apuvälinekeskus vastaa lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineiden järjestämisestä asiakkaille: kilpailutus, hankinta, apuvälinetarpeen arviointi, varastointi, huolto ja puhdistus. Sen lisäksi apuvälinekeskus arvioi, hankkii ja huoltaa vammaispalvelulain mukaisia apuvälineitä yhteistyössä vammaispalveluiden kanssa. Pelkästään palliatiivisen hoidon päätös ei ole lääkinnällisen kuntoutuksen peruste.

Kanta-Hämeessä toimii 4 perustason apuvälinepistettä ja 1 erityistason apuvälinepiste. Koska apuvälineiden tarpeet ovat vuosien saatossa lisääntyneet ja apuvälinepisteiden puhdistus-, varasto- ja huoltotilat ovat nykyiseen tarpeeseen nähden huonot, palveluverkkoesitykseen huhtikuussa 2023 on kirjattu keskitetyn apuvälineyksikön valmistelu. Erityisesti sähkössätoisten sänkyjen varastointi, puhdistus ja huolto vaativat tilaa kokonsa vuoksi. Kotiin annettavat sähkössätoiset sängyt ovat pääsääntöisesti sähköisesti kokoontaitettavia toisin kuin Assin valmistumisen yhteydessä poistetut sairaalasängyt, jotka eivät sovellu koteihin vietäväksi ison koon ja taittomekanismin puutteen vuoksi. Sähkössätoisen sängyn mukana apuvälinekeskuksesta ei asiakkaalle patjaa toimiteta; ainoastaan painehaavapatja, jos sellaisen tarve asiakkaalla on todettu.

Assista poistetut sängyt olivat käyttöikänsä päässä, minkä vuoksi ne Fimean ohjeistusten mukaisesti täytyi poistaa käytöstä. Ne on lahjoitettu sillä ehdoin, että vastaanottaja vastaa sänkyjen potilasturvallisuudesta ja huolloista ja hyvinvointialueen vastuu niiden suhteen on päättynyt.

Apuvälinekeskus vastaa sänkyjen ja painehaavapatjojen kilpailutuksesta, määrääaikaishuolloista, potilasturvallisuudesta ja kuljetuksesta asiakkaalle. Apuvälinekeskuksella on tällä hetkellä lääkinnällisen kuntoutuksen kriteerein hankittuja sähkössäätöisiä sänkyjä n. 300 sänkyä, joista yli 90 % on asiakkailla pitkäaikaisessa lainassa. Apuvälinekeskukseen palautuva sänky tarkastetaan ja huolletaan. Määrääaikaishuollot tehdään pääsääntöisesti ostopalveluna.

Apuvälinekeskus on velvollinen kuljettamaan asiakkaille sellaiset apuvälineet, jotka eivät mahdu henkilöautoon. Sänkyjä kuten muita, esimerkiksi sähköpyörätuoleja ja henkilönostimia huolletaan kotiin tai noudetaan huollettavaksi tai korjattavaksi apuvälinekeskukseen.

Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet kirjataan Effector-järjestelmään ja sinne kirjataan myös huollot ja korjaukset varaosineen sekä laitteiden käyttöohjeet ja henkilöstön koulutukset. Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet ovat lääkinnällisiä laitteita ja niiden käyttöä ja apuvälinekeskuksen toimintaa valvoo Fimea.

Asiakkaiden kotiin on mahdollista vuokrata sänkyjä lääkinnällisen kuntoutuksen kriteerein, jolloin palvelun tuottaja huolehtii sänkyjen huolloista ja korjauksista. Apuvälinekeskus ei käytä sänkyjen vuokrauspalvelua sen kalleuden vuoksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut Valtakunnalliset lääkinnällisen kuntoutuksen luovutusperusteet -oppaan hyvinvointialueiden apuvälinekeskusten toiminnan tueksi sekä luovutuskriteereiden yhtenäistämiseksi Suomessa. Kanta-Hämeen hyvinvointialueen apuvälinekeskuksessa pyrimme noudattamaan tämän oppaan suosituksia. Asiakkaiden hoidollisiin tarpeisiin ei ole velvoitetta lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineitä luovuttaa.

Ikääntyvien määrän lisääntymisen myötä kotona hoidetaan kotihoidon ja apuvälineiden turvin yhä enemmän asiakkaita. Apuvälineet mahdollistavat kotona selviytymisen, mutta tämä on tarkoittanut myös apuvälineiden tarpeen lisääntymisen. Edellä mainitusta oppaasta poikkeavia tarpeita ei ole järjestetty nykyisessä tilanteessa apuvälinekeskukseen kuten muuhunkin toimintaan kohdistuvien säästövaateiden vuoksi.

Keskitetty apuvälineyksikkö mahdollistaisi varastojen optimaalisen käytön, keskitetyn varaston sähkössäätöisille sängyille ja painehaavapatjoille. Apuvälinepesukoneiden hyödyntämisen kautta voidaan vähentää pesuihin käytettävää työaikaa sekä myös järjestää apuvälinehuollon tarvitsemat riittävät tilat. Alueiden väestön tarpeisiin tarvitaan lisäksi perusapuvälineiden noutopisteet alueiden väestön tarpeisiin. Nykyisissä tiloissa nykyisellä henkilöstöllä toiminnan lisääminen on erittäin vaikeaa. Apuvälinekeskuksen henkilöstöä ei ole lisätty sote-muutoksen jälkeen eikä kesäsisjaisia ole palkattu, mutta toimintaa on tehostettu, jotta on pystytty vastaamaan lisääntyneeseen asiakastarpeeseen.

Valtuustoaloitteessa mainitut tarpeet saattohoidossa sekä joillakin kotihoidon asiakkailla ovat todellisia. Sähkössäätöiset sängyt helpottaisivat näiden asiakkaiden hoitamista kotiloissa. Kyseessä on hoidollinen peruste, jota hyvinvointialueilla ei ole velvollisuutta toteuttaa toisin kuin lääkinnällisen kuntoutuksen perusteella annettavat apuvälineet. Apuvälinekeskus lainaa asiakkaiden sänkyihin kiinnitettäviä nousutukia sekä sängyn jalkojen korottajia niitä tarvitseville lääkinnällisen kuntoutuksen kriteerein.

Sähkössäätöisen sängyn kustannukset apuvälinekeskuksessa

Sähkössäätöisen sängyn kilpailutettu hinta on 1.10.26 lähtien n. 1 940–2 040 € mallista riippuen ja ostopalveluna toteutettu määräaikaishuollon kilpailutettu hinta on 89 €/sänky ja matkakustannukset: matka-aika 30 €/tunti ja kilometrikorvaus 0,63 €/ km. Lisäksi tarvittavat varaosat. Omana toimintana korjauksia ja huoltoja tehdään tällä hetkellä joka viikko. Sähkössäätöiset sängyt pitää valmistajan ohjeiden mukaan määräaikaishuoltoa vähintään kerran vuodessa. Viime vuonna sähkössäätöisten sänkyjen määräaikaishuoltoja hankittiin ostopalveluna 245 huoltoa.

Painehaavapatjojen kilpailutetut hinnat: ei-moottoroidut, merkistä riippuen n. 200–450 € ja moottoroidut, merkistä riippuen n. 1 000–3 000 €.

Apuvälinekeskus kuljettaa ja hakee asiakkaan lääkinnällisen kuntoutuksen sängyt ja patjat pääsääntöisesti omana toimintana leasing-autoilla. Kuljetuskustannukset asiakkaalle ostopalveluna ovat keskimäärin n. 100–300 €/kuljetus riippuen asuinpaikasta ja kuljetusmatkasta Oma Hämeen alueella.

Kotisairaalan palliatiivisen hoidon hoitosänkyjen vuokraus

Kotisairaala hoiti vuonna 2025 yhteensä 695 palliatiivista potilasta. Näistä keskimäärin noin 10 potilasta kuukaudessa on kotisaattohoitovaiheessa, jolloin hoitosängyn vuokraus voi tulla ajankohtaiseksi.

Vuonna 2025 Tuomi Logistiikka Oy kilpailutti hoitosänkyjen vuokrasopimuksen Kanta-Hämeen hyvinvointialueen ja Pirkanmaan hyvinvointialueen toimeksiannosta. Kilpailutukseen saatiin yksi tarjous, jonka perusteella sopimustoimittajaksi valikoitui Lojer. Sopimus on voimassa ajalla 1.6.2025–31.5.2027.

Nykyisillä sopimushinnoilla kotisairaalan palliatiivisen hoidon hoitosängyn ja patjan vuokraamisen kustannukset ovat 118 euroa vuorokaudessa eli 43 070 euroa vuodessa yhdelle asiakkaalle. Vertailun vuoksi potilas voi vuokrata vastaavan hoitosängyn suoraan vapaalta markkinalta. Tällöin kokonaiskustannus asiakkaalle olisi arviolta noin 6,80 euroa päivässä sisältäen patjan, ja sängyn sekä lisäksi 35 euroa aloitusmaksun ja kuljetuskustannuksen. Minimivuokrausaika on 1 kk.

Hyvinvointialueilla on toteutettu keskitettyjä apuvälinekeskuksia tehostamaan apuvälinetoimintaa. Esimerkiksi Päijät-Hämeessä keskitetyn ratkaisun yhteydessä on sovittu otettavaksi käyttöön sähkössäätöisten sänkyjen lainaus hoivan asiakkaille. Apuvälinekeskus laskuttaa hankinnoista ja muusta työstä tilaavaa yksikköä. Satakunnan hyvinvointialueella keskitetyn apuvälinekeskuksen yhteyteen on keskitetty kaikkien sähkössäätöisten sänkyjen huollot, pesut ja korjaukset.

Yhteenveto

Kanta-Hämeen kunnat eivät ole järjestäneet ennen hyvinvointialueen perustamista sähkössäätöisiä sänkyjä kuntalaisille kotiin hoidollisin perustein. Hyvinvointialueilla ei ole lakisäateistä velvollisuutta järjestää sähkösänkyjä ja patjoja asiakkailleen heidän hoidollisten tarpeidensa tai hoitajien ergonomian parantamisen perusteella. Ostopalveluna toteutettu

sänkyvuokraus on edellä kuvatun mukaan erittäin kallista hyvinvointialueen toteuttamana eli 118€ yhtä asiakasta ja päivää kohti. Asiakkaalle itse maksaen sähkössäätöisen sängyn vuokraus on 6,80 € päivää kohti. Apuvälinekeskuksen mahdollisuudet laajentaa sähkössäätöisten sängyjen luovuttamista hoidollisiin tarpeisiin ei tila- ja henkilöstöresurssit huomioiden ole mahdollista tällä hetkellä. Keskitetyn ratkaisun yhteydessä tähän voidaan palata. Joka tapauksessa luovutusperusteiden muutos edellyttäisi lisärahoitusta patjojen ja sängyjen hankintaa, kuljetusta, korjausta ja huoltoa varten.

Toimivallan peruste

Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hallintosääntö 12.4 § kohta 4

**Terveystenhuollon
toimialajohtajan
päättösesitys**

Terveysten ja toimintakyvyn edistämisen lautakunta

1. päättää hyväksyä omalta osaltaan valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen ja esittää sen aluehallitukselle ja edelleen aluevaltuustolle hyväksyttäväksi.

2. toteaa omalta osaltaan valtuustoaloitteen käsittelyn päättyneeksi.

Päättö

Terveysten ja toimintakyvyn edistämisen lautakunta hyväksyi päättösesityksen.

Kuntoutuspalvelujen tulosaluejohtaja Virpi Kröger oli asiantuntijana läsnä kokouksessa esittelemässä valtuustoaloitteeseen laadittua vastausta, ja hän poistui kokouksesta ennen päätöksentekoa.

Minna Lax poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana ennen päätöksentekoa.

Täytöntöönpano

Muutoksenhaku

Ei muutoksenhakuoikeutta

Aluehallitus 05.10.2026
3908/00.01.03.00/2026

Valmistelija

hallintojohtaja Katja Tommiska, puh. 040 821 2396,
katja.tommiska(at)omahame.fi

Selostus

Terveysten ja toimintakyvyn edistämisen lautakunta on osaltaan antanut vastauksen valtuustoaloitteeseen koskien hoivasängyn tarjoamista kotisaattohoidon tilanteissa.
(JL)

Toimivallan peruste Kanta-Hämeen hyvinvointialueen hallintosääntö 132 §

**Hyvinvointialuejohtajan
päättösesitys**

Aluehallitus

1. päättää hyväksyä valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen omalta osaltaan ja
2. esittää aluevaltuustolle, että se merkitsee valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aihetta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Päätös

Täytäntöönpano Päättösesitys / aluevaltuusto

Muutoksenhaku Ei muutoksenhakuoikeutta